

Boris Neljak
Sandra Višković
Jurica Marković

ANALIZA NEKIH ORGANIZACIJSKIH ASPEKATA POČETKA I ZAVRŠETKA SATA TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

1. UVOD I PROBLEM

Samo sustavno pripremljen sat tjelesne i zdravstvene kulture može se adekvatno i provoditi. Tek nakon što je svaki nastavnik načinio osobnu pripremu te adekvatnu pripremu tjelovježbenog prostora može krenuti u neposredni rad s učenicima (Findak, V., Neljak, B., Šafarić, Z. 2003.). Isto tako, sami učenici bi trebali doći na sat primjereno odjeveni i pripremljeni za vježbanje (čista odjeća i obuća te bez nepotrebnih stvari na sebi kojima bi mogli ozlijediti sebe i druge oko sebe). Organizacija početka sata tjelesne i zdravstvene kulture započinje odabirom mjesta na kojem će se učenici postaviti u vrstu na početku sata, te svrstavanje u vrstu, nakon čega slijedi zajednički pozdrav. Smisao i funkcija pozdrava je prekid svih aktivnosti učenika u vrsti i usmjeravanje pozornosti prema nastavniku. (Neljak, B. 2009.). Na samom završetku sata započinje organizacija završnog dijela sata. Organizacija i provedba završnog dijela sata ovisi o broju vježbača i iznimno je povezana s posebnostima provedbe sadržaja. Po završetku vježbanja u završnom dijelu sata učenici pospremaju pomagala (ako ih je bilo) i staju u jednu od postava, najčešće vrstu, te sat završava dogovorenim pozdravom. No, postoji još čitav niz organizacijskih detalja koji nastavnici koriste na početku i završetku sata. To su primjerice aktivnost evidencije učenika, razgovori s učenicima te ostale razne odgojno obrazovne aktivnosti (Newby- Fraser, P., 1995.).

Upravo stoga, cilj ovog rada bio je istražiti neke organizacijske aspekte početka i završetka sata tjelesne i zdravstvene kulture. Analizirane su radnje koje nastavnici provode prije početka samog sata, neposredno na početku uvodnog dijela sata te na samom kraju sata tjelesne i zdravstvene kulture.

2. METODE RADA

Ispitivanje je provedeno putem anketnog lista kojeg su ispunjavali nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture. Uzorak ispitanika odabran je prigodno i čini ga 45 ispitanika (24 nastavnika te 21 nastavnica tjelesne i zdravstvene kulture) i to voditelja županijskog stručnog vijeća, profesora mentora i savjetnika. Ispitanici posjeduju višegodišnje radno iskustvo u struci, gdje je minimalno radno iskustvo bilo 6 godina,

a maksimalno radno iskustvo 43 godine. Rezultati su obrađeni statističkim paketom Statistica for Windows, 8.0. te su učinjene obrade osnovnih statističkih deskriptivnih parametara samih odgovora (aritmetička sredina - AS i standardna devijacija - SD) (Dizdar, D., Maršić, T., 2000).

3. REZULTATI I RASPRAVA

Rezultati obrada prikazani su u tablici 1. Na temelju obrada može se uočiti kako nastavnici najčešće zaključavaju dvoranu prije početka sata. Na samom početku sata uočava se kako većinom postavljaju učenike u postavu vrste nakon čega sat tjelesne i zdravstvene kulture najčešće započinje dogovorenim pozdravom. Taj pozdrav se kod većine nastavnika dogovara s razrednim odjelom te je češće neformalan (dobro jutro dan/večer) nego formalan (Sat je započeo; pozdrav!). Nakon ovih organizacijskih aspekata gotovo uvijek slijedi prebrojavanje učenika, evidencija izostanka i pošteta učenika temeljem njihova zdravstvena stanja te provjeravanje opreme učenika (uredna sportska odjeća i obuća, nakit, kosa itd.). Nakon što nastavnik riješi sve detalje vezane uz pripremljenost i opremljenost učenika započinje s radom na satu tjelesne i zdravstvene kulture.

Po završetku sata tjelesne i zdravstvene kulture nastavnik učenike najčešće postavlja u određenu postavu, a kod većine ispitanika to je postava vrste. Slijedi kratka analiza sata te sat završava pozdravom! Kao i na početku sata, taj pozdrav je češće neformalnog tipa koji nastavnih dogovara s učenicima. Analizom odgovora uočava se kako manji broj ispitanika završava sat rečenicom: „Sat je završen, pozdrav!“, već češće rabe neformalniji oblik poput: „Sat je završio, doviđenja“ ili samo „Doviđenja!“.

Tablični prikaz 1. Rezultati ankete

	AS	SD
Nakon ulaska učenika u svlačionice/prostor za vježbanje zaključavam vrata dvoranskog trakta 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	2,09	,194
Nakon ulaska u/na prostor za vježbanje učenike postavljam u postavu/formaciju 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,05	,032
Ako je odgovor a),b) ili c) napišite u koju postavu postavljate učenike (1.slobodna, 2. vrsta, 3. kolona, 4. krug, 5. polukrug...)	2,00	,000
Učenike uvijek pozdravljam dogovorenim pozdravom 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	2,10	,186
Provjeravam brojno stanje učenika 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,14	,052
Evidentiram izostanke učenika s nastave 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,11	,048
Evidentiram poštete učenika (zdravstveno stanje) 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,11	,048

Provjeravam opremljenost učenika: Sportsku odjeću (primjerena, čista odjeća) 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,18	,075
Provjeravam opremljenost učenika: Sportsku obuću (zavezane vezice, čista obuća) 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,25	,087
Provjeravam opremljenost učenika: Učenici skidaju nakit 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,27	,075
Provjeravam opremljenost učenika: Učenici skidaju satove 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,23	,064
Provjeravam opremljenost učenika: Uređenost kose 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,61	,118
Provjeravam opremljenost učenika: Naglašavam da izbace žvakače gume	1,18	,067
Na završetku nastavnog sata učenike postavljam u formaciju 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,86	,120
Ako je odgovor a), b) ili c) napišite u koju postavu postavljate učenike (1. slobodna, 2. vrsta, 3. kolona, 4. krug, 5. polukrug...)	2,15	,158
Učenike pozdravljam dogovorenim pozdravom 1. uvijek, 2. najčešće, 3. rijetko, 4. nikada	1,90	,176

4. ZAKLJUČAK

Nastavnici započinju ili završavaju sat tjelesne i zdravstvene kulture raznim organizacijskim detaljima koji im omogućuju učinkovitiju provedbu sata (Findak, V., Metikoš, D., Mraković, M., 1992). Postoji niz metodičkih pravila koji upućuju na nastavnikovo ophođenje u radu s učenicima. Primjerice, nastavnici bio na radno mjesto trebali dolaziti 30 minuta prije početka rada s učenicima zbog mnogih organizacijskih aspekata od kojih se mogu izdvojiti samo neki poput: otvaranja svih osnovnih i popratnih tjelovježbenih prostora, priprema vježbališta, sistematiziranja dnevnih aktivnosti te dočekivanja učenika ili studenata. Isto tako, na samom kraju sata postoji niz akcija kojima nastavnih završava sa satom! Iz analize odgovora koji se pojavljuju u ovom radu, može se zaključiti kako nastavnici provode uglavnom sve teorijski predviđene organizacijske aspekte na samom početku te na kraju sata tjelesne i zdravstvene kulture. No, istodobno, mnoge se sastavnice razlikuju od nastavnika do nastavnika. Primjerice, najveće raznolikosti uočene su kod pozdrava na početku te na kraju sata. Sve to ukazuje na različite osobnosti koju nastavnici unose u nastavni proces.

5. LITERATURA

1. Newby-Fraser, P. (1995). Peak fitness for women. Human Kinetics.
2. Neljak, B. (2009). Opća kineziološka metodika. Vlastito izdanje.
3. Dizdar, D., Maršić, T. (2000). Priručnik za korištenje programskog sustava Statistica 5.0. Zagreb. Dizdor.
4. Findak, V., Neljak, B., Šafarić, Z. (2003). Kineziološka metodika – vježbe. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
5. Findak, V., D. Metikoš i M. Mraković (1992). Kineziološki priručnik za učitelje. Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb.